LAUSUNTO VALTIONEUVOSTON SELONTEOSTA KESKIPITKÄN AIKAVÄLIN ILMASTOPOLITIIKAN SUUNNITELMASTA VUOTEEN 2030

1 Taustaa

Eduskunnan ympäristövaliokunta on pyytänyt Climate Leadership Council ry:ltä (jäljempänä CLC) kirjallista asiantuntijalausuntoa valtioneuvoston selonteosta keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmasta vuoteen 2030 ((VNS 7/2017 vp, jäljempänä ”selonteko”). CLCn lausunnossa otetaan kantaa erityisesti liikenteen päästövähennyksiin ja kansalaisten aktivointiin päästövähennyksiin sekä ehdotetaan hiilineutraaliustavoitteen vahvistamista nopealla aikataululla. CLCn asiantuntija on lisäksi kutsuttu ympäristövaliokuntaan kuultavaksi 18.10.2017. Kiitämme mahdollisuudesta lausua ja tulla kuulluksi asiassa.

2 Lausunto

CLC esittää kommentteja seuraaviin kolmeen näkökohtaan liittyen

1. Suomen hiilineutraaliustavoite
2. Liikenteen päästövähennystoimet
3. Kansalaisten aktivointi päästövähennyksiin

2.1. CLC pitää hyvänä, että selonteossa pidetään hiilineutraaliustavoitteen saavuttamista mahdollisena vahvistamalla nykyistä ilmastopolitiikkaa. Selonteossa todetaan kuitenkin, että tähän asiaan palataan vasta seuraavalla hallituskaudella pitkän aikavälin ilmastosuunnitelmaa tehtäessä, mikä on näkemyksemme mukaan liian hidas aikataulu ilmasto-ongelman ratkaisemiseen. Ilmasto on lämmennyt jo yli 1,1 C astetta ja 1,3 C, jos napa-alueet otetaan mukaan (http://newsroom.unfccc.int/unfccc-newsroom/helping-average-citizens-to-transition-to-low-carbon/) ja ollaan jo lähestymässä 1,5 asteen rajaa. On arvioitu, että Pariisin ilmastosopimusta solmittaessa kriittisenä pidetyn 2 asteen rajan umpeutumiseen nykyisellä päästötasolla on enää 14 vuotta.

CLC:n näkemyksen mukaan Suomelle tulisi jo tällä hallituskaudella laajapohjaisena parlamentaarisena työnä laatia hiilineutraaliusstrategia, jonka lähtökohdaksi asetettaisiin hiilineutraaliustavoite. Tavoitteen asettaminen vahvistaisi Suomen mahdollisuuksia edistää Pohjoismaista yhteistyötä ilmastovelvoitteiden saavuttamisessa Muut pohjoismaat ovat Suomea pidemmällä oman tavoitteensa asettamisessa: Ruotsi julkaisi helmikuussa 2017 tavoitteen olla ilmastoneutraali vuoteen 2045 mennessä, Norja tähtää vuoteen 2050 ja tietojemme mukaan Tanska tekee parhaillaan omaa tiekarttaansa. Kaupunkiemme hiilineutraaliustavoitteet: mm. Espoo ja Tampere 2030, Helsinki ja Vaasa 2035, Turku 2040, sekä 36 Hinku –kuntaa -80% 2007-2030 välillä tukevat tavoitetta. Em. kaupunkien ja kuntien yhteinen asukasluku on yli 2 miljoonaa.

Myös Suomen elinkeinoelämä on ilmaissut tukensa hiilineutraaliustavoitteen nopealle asettamiselle (https://www.hs.fi/paivanlehti/26062017/art-2000005267652.html). Selkeä tavoitteenasetanta antaisi yrityksille varmuutta pitkäntähtäimen ilmastopolitiikan suunnasta. Energia-alalla ja teollisuudessa investoinnit tehdään useiden kymmenien vuosien aikajänteellä, ja monien nyt tehtävien investointien päästövaikutukset ulottuvat vuoteen 2050 saakka ja sitäkin pidemmälle. Jotta osattaisiin tehdä pitkän aikavälin kannalta järkeviä investointeja, olisi näkymää kirkastettava ilmastoneutraaliuteen asti.

Hiilineutraaliusstrategian lähtökohtana tulisi olla Suomen kansallisten vahvuuksien hyödyntäminen, ongelmakohtien ratkaiseminen ja yritysten innovaatiokyvykkyyden ja kilpailukyvyn vahvistaminen.

2.2. Viitaten kohtaan 2.1 on tärkeätä luoda näkymä ilmastoneutraaliuteen saakka. Selonteon perustana oleva perusskenaarion mukainen henkilöautokanta- sekä uusmyyntiskenaariot (Taulukko 1-3, kts seuraava sivu) vaikuttavat vanhentuneelta, mm. sähköisen liikenteen viimeaikaisen kehitysvauhdin valossa. Tämän perusskenaarion mukaan kaasu-, sähkö- ja vetyautoja olisi Suomessa vuonna 2030 noin 134 000 (4,5% autokannasta) ja vuonna 2050 638 000 (19% autokannasta). Perusskenaariossa vuonna 2030 kaasu-, sähkö- ja vetyautojen uusmyynti on 15 000 kpl (10% osuus). Suunnitelman tavoitteena on, että Suomessa

olisi vuonna 2030 yhteensä vähintään 250 000 sähkökäyttöistä autoa (täyssähköautot, vetyautot ja ladattavat hybridit) ja vähintään 50 000 kaasukäyttöistä autoa eli noin 10% autokannasta.

Perusskenaariota ja suunnitelman tavoitteita voi verrata esimerkiksi International Energy Agencyn (IEA) kahden asteen skenaarioon, jonka mukaan vuoteen 2060 mennessä maailman käytössä olevasta autokannasta noin 90 % olisi sähkö- ja hybridiautoja (http://www.iea.org/etp2017/summary/). Vuodelle 2030 hyvän vertailukohdan antaa Clean Energy Ministerial - maiden EV30@30 kampanja, jossa tavoitellaan sähköautoille 30 prosentin markkinaosuutta uusien autojen myynnissä vuonna 2030. Suomi on mukana kampanjassa, Alankomaiden, Etelä-Afrikan, Intian, Japanin, Kanadan, Kiinan, Korean, Meksikon, Norjan, Ranskan, Ruotsin, Saksan, Yhdistyneiden Kuningaskuntien ja Yhdysvaltojen kanssa (http://team.finland.fi/artikkeli/-/asset_publisher/1410877/ministeri-lintila-edistaa-puhdasta-energiaa-pekingissa ja https://www.iea.org/newsroom/news/2017/june/new-cem-campaign-aims-for-goal-of-30-new-electric-vehicle-sales-by-2030.html).

CLC pitää hyvänä, että selonteossa tähdätään pohjoismaisen yhteistyön tiivistämiseen liikenteen päästöjen vähentämiseksi ja aiotaan kehittää Pohjoismaihin yhteinen tavoitemittaristo liikenteen erilaisiin päästövähennyskeinoihin liittyen.

2.3 On hyvä, että selonteossa on tunnistettu kansalaisten ilmastotoimien merkitys päästöjen vähentämisessä. Sekä suomalaisten että kansainvälisten tutkimusten mukaan perheiden kulutuspäätökset vaikuttavat jopa 70 %:in päästöistä.

Selontekoon on kirjattu, että kansalaisia kannustetaan vähentämään omaa hiilijalanjälkeään keskimäärin 50 % vuoteen 2030 mennessä. Tavoite on hyvä, mutta siinä esitetty aikataulu on liian hidas suhteessa ilmastomuutoksen etenemisnopeuteen. CLC ehdottaa, että tavoiteaikataulua kiristettäisiin niin, että kansalaisia kannustettaisiin puolittamaan oma hiilijalanjälkensä seuraavan kymmenen vuoden kuluessa. Tämä on vastaava tavoite kuin kansalaisen ilmastolupauksessa, jonka YK on ottanut osaksi omaa keinovalikoimaansa ja jonka noin 3000 kansalaista on tähän mennessä allekirjoittanut – mukaan lukien tasavallan presidentti ja useat muut eturivin poliitikot ja päättäjät.

Selonteossa mainitaan, että kansalaisten aktivointiin tarvitaan normiohjauksen, neuvonnan ja taloudellisen ohjauksen rinnalle entistä vahvempaa kansalaisosallistumista ja vertaisoppimista. Sen sijaan selonteko ei ota kantaa siihen, miten nämä ohjauskeinot toteutettaisiin käytännössä. CLC esittää, että selontekoon kirjattaisiin, että kansalaisten aktivointikeinoista laaditaan erillinen toimenpideohjelma.

Innovatiivisilla ja kestävillä julkisilla hankinnoilla on mahdollista vauhdittaa puhtaiden ratkaisujen käyttöönottoa kunnissa, mikä voi osaltaan edistää myös kansalaisten ilmastotoimia. CLC pitää hyvänä ns. Green deal –kokeilua ja myös kuntien asettamia kunnianhimoisia kestävää kehitystä ja innovaatioita tukevia tavoitteita hankinnoille valtion suunnatessa taloudellisia kannustimia esimerkiksi hankintojen suunnitteluun ja riskien kantamiseen.

Helsingissä 17.10.2017

Jouni Keronen

Toiminnanjohtaja

Climate Leadership Council ry

Liite 1. Valtioneuvoston selonteko keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmasta vuoteen 2030, Taulukot 1-3

Taulukko 1 Vuotuinen henkilöautojen uusmyynti

	Uusmyynti [kpl]			
Henkilöautot	**2015**	**2020**	**2030**	**2050**
Bensiini	68 103	83 300	89 300	93 600
FFV (suurseos etanoli)	26	110	300	360
Diesel	39 796	46 400	45 040	36 000
Kaasu	109	540	1 500	1 800
Sähkö	778	4 630	13 800	46 800
Vety	0	20	60	1 440
Yhteensä	**108 812**	**135 000**	**150 000**	**180 000**

Taulukko 2 Vuotuinen henkilöautokanta

	Henkilöautokanta [kpl]			
Henkilöautot	**2015**	**2020**	**2030**	**2050**
Bensiini	1 932 253	1 909 600	1 814 500	1 840 400
FFV (suurseos etanoli)	8 396	8 270	6 800	6 600
Diesel	678 739	856 000	1 005 000	855 000
Kaasu	1 921	3 660	13 100	30 000
Sähkö	1 608	18 400	120 050	593 000
Vety	0	70	550	15 000
Yhteensä	**2 622 917**	**2 796 000**	**2 960 000**	**3 340 000**

Taulukko 3 Autoliikenteen polttoainekomponenttien kulutus

	Autoliikenteen polttoainekomponenttien kulutus			
Polttoainekomponentti	**2015**	**2020**	**2030**	**2050**
Fossiilinen bensiini [t/a]	1 234 417	1 070 000	890 000	946 400
Fossiilinen diesel [t/a]	2 012 907	2 040 000	1 960 070	1 796 300
Uusiutuva diesel [t/a]	397 257	415 000	389 500	364 800
Etanoli [t/a]	97 211	101 000	86 500	91 700
Fossiilinen kaasu [t/a]	2 032	2 200	6 950	14 500
Biokaasu [t/a]	1 187	2 000	6 900	14 500
Vety [t/a]	0	10	80	1 800
Sähkö [GWh/a]	2.8	50	350	1 330